

УДК 37.03

*О. В. Мельников**Українська академія друкарства***ШАХОВСЬКИЙ СЕМЕН МИХАЙЛОВИЧ****(до 100-річчя з дня народження)**

Стаття містить короткі біографічні відомості та бібліографію основних друкованих праць завідувача кафедри теорії та практики редагування Київського вечірнього факультету поліграфічного інституту С. М. Шаховського

Народився 20 травня 1909 р. на хуторі Синяківщина (тепер село Білоусівка Чорнухинського району Полтавської області) в сім'ї механіка парового млина. Після смерті батька в 1915 р. сім'я переїхала в м. Лохвицю. Тут він вступив до середньої школи, яку закінчив у 1922 році. Відтак переїхав до Харкова, де у 1923–1925 рр. навчався в третій будівельній професійно-технічній школі. Потім працював учнем механіка та механіком на Харківській швейній фабриці ім. Ю. Д. Тінякова (1925–1929) і механіком на фабриці ім. М. І. Кутузова (1929–1931).

Водночас навчався на мовно-літературному факультеті Харківського державного педагогічного інституту (нині Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди). Після закінчення інституту працював кореспондентом «Комсомольской правды» по Україні (1931–1933) і навчався в аспірантурі при Харківському державному університеті (ХДУ) ім. О. М. Горького (тепер Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна). Закінчивши аспірантуру, у 1933–1941 рр. обіймав посаду доцента кафедри української літератури ХДУ, а в 1936–1938 рр. — за сумісництвом завідував кафедрою української літератури в педінституті.

1939 р. у ХДУ захистив дисертаційну роботу «Из истории украинской критики» на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. Після захисту дисертації ВАК затвердив Семена Михайловича у вченому званні доцента по кафедрі української літератури. У роки Великої Вітчизняної війни він завідував кафедрою української літератури в об'єднаному українському університеті в Кизил-Орді (Казахська РСР).

У 1944 р. повернувся в Україну, до Кисва, де працював в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР: старшим науковим співробітником, завідувачем відділу, ученим секретарем, заступником редактора вчених записок закладу.

1953 р. переїхав на роботу до Львівського державного університету (ЛДУ) ім. І. Я. Франка. Тут 1961 р. захистив дисертацію «Вопросы мастерства и стилей в украинской лирической поэзии» на здобуття наукового ступеня

доктора філологічних наук. У 1963 р. ВАК затвердив його у вченому званні професора по кафедрі української літератури. У ЛДУ спочатку працював доцентом, а потім професором кафедри української літератури до 1966 року.

Після знову повернувся до Києва, де працював на вечірньому факультеті УПІ ім. Івана Федорова: завідував кафедрою теорії і практики редагування (1966–1970), професором кафедри мистецтва книги (1970–1982).

Був членом Спілок письменників і журналістів СРСР.

Семен Михайлович автор та співавтор більше трьохсот наукових і навчально-методичних публікацій, статей у БСЭ та УРЕ, редактор, упорядник й автор передмов до зібрань творів багатьох письменників, автор і співавтор підручників та хрестоматій для вищої школи «Історія Української літератури» (українською і російською мовами), «Історія української літератури (кінець ХІХ — початок ХХ ст.)», «Українська радянська література» та «Хрестоматія критичних матеріалів про нову українську літературу». За його підручником «Українська література» (витримав понад десять видань протягом 1938–1959 рр.) та «Хрестоматією з української літератури» (була видана чотирнадцять разів упродовж 1938–1957 рр.) для 10-го класу середньої школи навчалися покоління українських школярів.

Під керівництвом і за консультацією Семена Михайловича близько сорока науковців виконали й захистили дисертаційні роботи на здобуття наукового ступеня доктора та кандидата наук.

Нагороджений медаллю «За трудову доблесть в годы Великой Отечественной войны 1941-1945 гг.», іншими державними нагородами.

Помер 15 червня 1984 року.

ОСНОВНІ ДРУКОВАНІ ПРАЦІ С. М. ШАХОВСЬКОГО:

Про Шевченка [Текст] : літ.-крит. зб. / упоряд., [авт.] передм. С. Шаховський. — К. : Дитвидав, 1939. — 220 с. — 12000 прим. — (Шкільна б-ка).

Михайло Коцюбинський [Текст] : [біогр.-критич. нарис] / С. Шаховський. — М. : Укрвидав ЦК КП(б)У, 1943. — 16 с. — 10000 прим.

Творчість Василя Стефаника [Текст] : лекція для студ.-заочників ф-ту мови й літ. пед. і учит. ін-тів / С. Шаховський ; М-во освіти УРСР. Упр. вищої шк. Наук.-метод. каб. заочної пед. освіти. — К. : Рад. шк., 1948. — 19 с. — 5000 прим. — (Лекції для студ.-заочників пед. і учит. ін-тів)

Павлю Тичина [Текст] : літературно-критичний нарис / С. Шаховський. — К. : Рад. письменник, 1949. — 58 с. — 10000 прим.

Майстерність Івана Франка [Текст] / С. Шаховський. — К. : Рад. письменник, 1956. — 196 с. — 10000 прим.

В майстерні поетичного слова [Текст] : лірика Павла Тичини / С. Шаховський. — К. : Держ. вид-во худ. літ., 1958. — 252 с. — 5000 прим.

Лірика Павла Тычины [Текст] / С. Шаховський : авториз. пер. с укр. И. Карабутенко. — М. : Сов. писатель, 1958. — 288 с. — 10000 экз.

Лірика і лірики : [Текст] питання майстерності і стилів української радянської поезії / С. Шаховський. — К. : Рад. письменник, 1960. — 304 с. — 3500 прим.

Світова слава Шевченка [Текст] / С. М. Шаховський. — Львів : видво Львів. ун-ту, 1961. — 28 с. — 3000 прим. — (До 100-річчя з дня смерті Т. Г. Шевченка).

Лирика и лирики [Текст] : о мастерстве украинской советской поэзии : авториз. пер. с укр. / С. Шаховський. — М. : Сов. писатель, 1963. — 372 с. — 6000 экз.

Літературні роди й види [Текст] / С. Шаховський. — К. : Держ. вид-во худ. літ., 1963. — 48 с. — 5000 прим. — (Бесіди про худ. літ.).

Огонь в одежі слова [Текст] : питання майстерності і стилю поезії Т. Шевченка / С. Шаховський. — К. : Держлітвидав України, 1964. — 160 с. — 5000 прим.

10 романів та їх автори [Текст] : нариси з історії українського радянського роману / С. Шаховський. — К. : Рад. письменник, 1967. — 232 с. — 10000 прим.

Павло Тичина [Текст] : життєпис поета і громадянина / С. Шаховський. — К. : Дніпро, 1968. — 220 с. — 20000 прим.

Юрій Смолич [Текст] : повість про романіста / С. Шаховський. — К. : Дніпро, 1970. — 176 с. — 10000 прим.

Геній поетеси-борця [Текст] : [нарис] до сторіччя з дня народження Л. Українки / С. Шаховський. — К. : т-во «Україна», 1971. — 54 с. — [тираж не вказано].

Леся Українка [Текст] : критико-біографічний нарис / С. Шаховський. — К. : Дніпро, 1971. — 136 с. — 20000 прим.

Романи Павла Загребельного [Текст] : літературно-критичний нарис / С. Шаховський. — К. : Рад. письменник, 1974. — 176 с. — 5000 прим.

Критика і літературний процес [Текст] : нарис / С. Шаховський. — К. : Дніпро, 1976. — 136 с. — 3000 прим. — (Бесіди про художню літературу).

Уроки радянської класики [Текст] : критико-біографічний нарис / С. М. Шаховський ; упор. : В. С. Брюховецький, А. С. Шаховська ; передм. С. В. Тельнюка ; рец. К. П. Волинський. — К. : Дніпро, 1989. — 419 с. — 6000 прим.

ШАХОВСКИЙ СЕМЕН МИХАЙЛОВИЧ

(к 100-летию со дня рождения)

Статья содержит краткие биографические сведения и библиографию основных печатных работ заведующего кафедрой теории и практики редактирования Киевского вечернего факультета полиграфического института С. М. Шаховского

SHAKHOVSKYY SEMEN MYKHAILOVITSH

(on the occasion of the birth centenary)

The article contains a brief profile as well as main published works of S. M. Shakhovskyy, head of the editorial theory and practice sub-faculty of the Kyiv evening faculty of the Ukrainian printing institute.

Стаття надійшла 15.09.09